

8 FESTŐ ÉS 8 SZOBRÁSZ

A SZALONBAN

1939. V. 26.

Tizenhat komoly ígéret. A festők legtöbbje egyelőre boldogan élvezi tehetségét, mellyel nagyszerűen tudja magát beleélni a ma művészetének fáradt, életunalmas passzivitás-jellemze, egyéniségfosztó dogmáiba, annál is inkább, mert ebben a „beleélés“-ben (és éppen nem utánzásban) van valami izgalmasan érdekes és művészi, több, mint a szárazon tárgyla-gos naturalizmusban.

Amit csinálnak, nem mindig rokon-szenves, sőt nem egyszer visszataszító, de bármit rá, hogy hamar átesnek az ő külön egyéni „Sturm und Drang-Periode“-jukon s rátalálnak igazi ön-magukra. Igen erős tehetség nagy-borosnyói Bartha László. Tele van erővel, a biztosan, alakító tudás fölé-nyes megvetésével minden iránt, ami valóságot utánzó, a természetet nem is utánozni, de alakítani akarja saját külön komor szemlélete szerint. És megvan benne a fiatalos vágy: „épater les bourgeois“. De a mai nyárspolgár a régihez csak abban hasonlít, hogy

semmit se ért a művészethez, de mu-tatni szereti, hogy ért hozzá. Snob, aki szereti, ha „modern“-nek nézik s ezért ájultozik a bámulattól minden ocsmányság előtt, mert „modern“-nek tartja. Nem „épater“ kell őt, de telje-sen kikapcsolni s vele mindent, múl-tat, jövőt, jelent, haladót, maradit, csak eggyel kell törődni: a természet-tel és a saját én-ünkkel. Bartha, ha ledobja magáról az idegen elemeket, még igen kiváló mester lesz. Nagy te-hetség Domanovszky Endre is. Érzései egyelőre a bernáthaurélizmus felé csalogatják, de belőle hiányzik a ber-

Szabados Jenő: „Arckép“

Udvary Pál: „Halászat a Balatonon“

náthi epigónok ájult, enervált, fél-álomszerű botorkálása, ami különösen izgalmasan érdekes, hatásos színein látszik meg. „Csorda“ című képe hal-latlanul érdekes, olyan, mintha a mű-vész látásában álomszerű, bizarr szín-pad volna a mindennapi élet. Ilyen irreális látomása embernek, állatnak, falunak, alkonyinak csak álmában me-rülhet föl valakinek, de ezt a látomást művészi tudással, biztos kézzel, artisztikus ízléssel varázsolta vászonra a művész. Gallé Tibor nem új, de jó-hangzású név. Vonalakkal kombinált

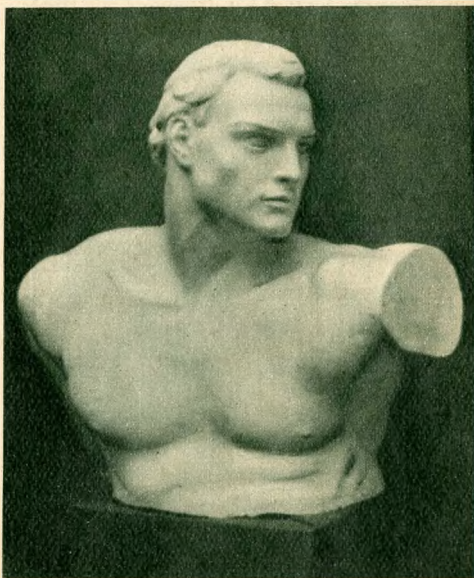

Nagyborosnyói Bartha László: „Fűrészelők”

aquarelljeit jól ismerjük. Nem vagyunk szörszálhasogatók, nem ismerünk el áthághatatlan szabályokat, de az aquarellben tudatosan benthagyott, vagy pláne utólag belerajzolt vonalak a mankókat juttatják eszünkbe, melyek nélkül az aquarell nem bír a saját lábán megállni. De vonaltalan, tiszta aquarelljei haragosan energikus előadásukkal erősen lekötötték figyelmünket. Heintz Henrik a legkonzervatívabb, de konzervatívizmusa nem helybenállás, mert minden művénél problémákat vet föl és old meg komoly művészettel és sikerrel. Iván Szilárdra a Főiskola felejtethetetlenül népszerű kiállításából emlékszünk. Hatalmas tehetségét a jelen kiállításon kitűnő krétarajzai és — kissé szőnyi-s — pasztellszerű, olaj önarcképe jellemzi. Aligha tévedünk, ha a legbeérkezettebb és legerősebb tehetségnek a fiatal Szabados Jenőt tartjuk. Szeme és keze villámgyorsan reagál a látottira. Ezt a szinte lihegő gyorsaságot érezzük előadásában, kétségeskedés nélküli színeiben, egyéniségének jellemzőjét pedig meg nem alkuvó realizmusában, mely azonban nem a felszínnek, de a belsőnek, a lényegnek realizmusa. Udvary Pál már régen „arrivé” mester. Képei régi és mindig nagy-nagy örömmel viszontlátott ismerőseink. Nála a formák dekoratív folatok, melyek közt nem szabad, hogy

rangkülönbséget tegyen pl. a tárlat. Ezért legtöbb kompozíciója: rálátásos. Gyönyörűen tompa színeiből formált faltainak szépsége és keresetlen rendezettségét, egységét nem bontja meg semmiféle fölösleges részlet. (Egy ismeretlen, a sajtónapon véletlenül betévedt hölglátogató társnőnek Rubenshez hasonlított! Alig hiszem, hogy az illető hölgy és Rubens valaha is találkozott szemtől-szembe egymással. De a társnőknek nagyon imponált...) Varga Mátyást fametszetei helyezik a legelső sorba. Mintha előrajzolás nélkül menne neki egyenesen a fának. Nagyszerűen érezni, hogy a metszés, a fehér a pozitív. Élveztük a vakmerően keresett és még vakmerőbben, zseniálisan felhasznált véletleneket. A szobrászoknak — egyelőre — csak a neveit adjuk. Abonyi-Gszendtner Jenő — egyike legtehetségesebb szobrászainknak — a Klebelsberg-szobor alkotója, a nagy stílusérzékű Antal Károly, a kitűnő Csúcs Ferenc, a mesterségében tökéletesen otthonos Farkas Sándor, a nagyon finom művekkel szereplő Ispánki József, a mindig artisztikus Madarassy Walter, vitéz Szabados Béla és a nemesen modern, nagytehetségű Szomor László.

Rónay Kázmér

Abonyi-Grandtner Jenő: „Mellékalka a Klebelsberg szoborhoz”